

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

เมื่อบุคคลสองฝ่ายมีนิติสัมพันธ์อันเป็นความผูกพันตามกฎหมายระหว่างบุคคล กฎหมายแพ่งและพาณิชย์ เรียกนิติสัมพันธ์นั้นว่า "หนี้" โดยฝ่ายเจ้าหนี้และฝ่ายลูกหนี้ต่างมีสิทธิและหน้าที่ตามที่กฎหมายบัญญัติไว้ ฝ่ายลูกหนี้เป็นฝ่ายซึ่งมีหน้าที่ตามที่ตกลงกันไว้เป็นการชำระหนี้ตามวัตถุประสงค์แห่งหนี้ ฝ่ายเจ้าหนี้นิยมมีสิทธิเรียกร้องให้ปฏิบัติตามชำระหนี้ตามที่ระบุไว้ ถ้าลูกหนี้ละเลยเสียไม่ชำระหนี้เจ้าหนี้ก็มีสิทธิตามมูลหนี้โดยทั่วไป คือสิทธิบังคับชำระหนี้โดยเฉพาะเจาะจง และสิทธิที่จะได้รับค่าสินไหมทดแทนในกรณีมีความเสียหายเกิดขึ้นเพราะการไม่ชำระหนี้

สิทธิของเจ้าหนี้ที่จะได้รับค่าสินไหมทดแทนอันเกิดแต่การไม่ชำระหนี้ในบางครั้งก็มีปัญหาในการกำหนดค่าสินไหมทดแทน และภาระในการพิสูจน์ความเสียหายก็อาจจะ เป็นปัญหายากได้ เพื่อความเป็นประโยชน์ที่จะให้ความสะดวกรวดเร็วในการบังคับให้มีการปฏิบัติตามข้อตกลงที่ทำกันไว้ คู่สัญญาจึงได้ทำข้อตกลงกำหนดค่าสินไหมทดแทนสำหรับความเสียหายที่จะเกิดขึ้นไว้ล่วงหน้า จากหลักการนี้เอง จึงทำให้เกิดหลักกฎหมายในเรื่อง "เบี้ยปรับ" ขึ้น

หากจะกล่าวตามเจตนารมณ์แล้ว บทกฎหมายในเรื่อง เบี้ยปรับมีไว้เพื่อให้คู่สัญญามีสิทธิที่จะกำหนดข้อตกลงเพื่อชดเชยค่าเสียหายในกรณีมีความเสียหายเกิดขึ้นอันเนื่องมาจากการไม่ชำระหนี้ของคู่สัญญาอีกฝ่ายหนึ่ง ลักษณะของข้อตกลงดังกล่าวนี้ได้ทำขึ้นโดยความสมัครใจ ยินยอมและเห็นชอบของคู่สัญญาอันมีรากฐานมาจากทฤษฎีแห่งความศักดิ์สิทธิ์ของการแสดงเจตนาและเสรีภาพในการทำสัญญา การทำข้อตกลงดังกล่าวนี้ขึ้นมาก็เพื่อความมุ่งหมายที่จะให้เป็นประโยชน์ในการที่จะบังคับให้คู่สัญญาอีกฝ่ายหนึ่งปฏิบัติตามข้อตกลงที่ทำกันไว้ล่วงหน้านั้น แต่เจตนารมณ์ของคู่สัญญาดังกล่าวนี้มักไม่เป็นไปตามข้อตกลงที่ได้ทำกันไว้ ทั้งนี้เป็นเพราะมีการฝ่าฝืนไม่ปฏิบัติตามข้อตกลง และเมื่อมีการนำคดีขึ้นสู่ศาล ในบางครั้งศาลเองอาจจะตีความข้อตกลงที่คู่สัญญาทำไว้ดูประหนึ่งให้เห็นไปในทางองว่าการตีความดังกล่าวนั้นเอื้อประโยชน์แก่คู่สัญญาฝ่ายที่ฝ่าฝืน โดยเฉพาะอย่างยิ่งกรณีที่ศาลมักจะกำหนดเบี้ยปรับที่คู่สัญญาฝ่ายที่ฝ่าฝืนข้อตกลงต้อง เสียให้แก่อีกฝ่ายหนึ่งลดลงไปกว่าที่ได้ตกลงกันไว้ จากเหตุดังกล่าวนี้จึงทำให้เกิดข้อสงสัยว่ากฎหมายในเรื่อง

เบียปรับนี้จะ เป็นกฎหมายที่มีขึ้น เพื่ออนุเคราะห์หรือให้ประโยชน์แก่ฝ่ายเจ้าหน้าที่ เสมอไปหรือไม่ นอกจากนั้นยังมีปัญหาเกี่ยวกับความหมายและลักษณะของ "เบียปรับ" ที่ยังไม่เกิดความชัดเจนไม่ว่าจะเป็นในทางทฤษฎีและในทางปฏิบัติ จากความไม่ชัดเจนในความหมายของ เบียปรับดังกล่าวนี้ยังผลทำให้มีการใช้กฎหมายในเรื่อง เบียปรับไปในทางที่เอาใจเอาเปรียบระหว่างเจ้าหน้าที่และลูกหนี้ หรือในบางกรณีก็อาศัยกฎหมายเรื่อง เบียปรับมาเป็นประโยชน์สำหรับตนเองโดยวิธีการ กำหนดข้อตกลงเพื่อหลีกเลี่ยงกฎหมายในเรื่องอื่น ๆ เช่นอาจหาความตกลงโดยอาศัยกฎหมาย เบียปรับ เพื่อหลีกเลี่ยงกฎหมายห้ามเรียกดอกเบี้ยเกินอัตรา เป็นต้น ซึ่งมีผลทำให้เกิดปัญหาเป็นคดีความกันมากยิ่งขึ้นในปัจจุบัน ทำให้เกิดความยุ่งยากและเสียเวลาในการตัดสินความของศาล หากลูกหนี้เกิดความเกรงกลัวหรือขาดอำนาจต่อรองในทางเศรษฐกิจ ลูกหนี้ก็จะปฏิบัติตามข้อสัญญาที่ทำไว้แม้จะเป็นการที่ฝ่ายเจ้าหน้าที่หลีกเลี่ยงกฎหมายก็ตาม อันยังผลให้กฎหมายที่ใช้บังคับเฉพาะในเรื่องนั้น ๆ ขาดความศักดิ์สิทธิ์ไป

จากปัญหาดังที่กล่าวข้างต้นนี้ จึงเป็นการสมควรอย่างยิ่งที่จะทำการศึกษาวิจัยเพื่อให้ทราบหลักเกณฑ์ของกฎหมายในเรื่อง เบียปรับนี้ เพื่อให้เกิดความเข้าใจที่ถูกต้อง อันจะเป็นประโยชน์ในการใช้และตีความกฎหมายในเรื่องนี้ให้มีความแน่นอน ชัดเจน และถูกต้องตามเจตนารมณ์ที่แท้จริงของกฎหมายต่อไป

ขอบเขตและวัตถุประสงค์ของการวิจัย

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้เขียนมุ่งศึกษาถึงปัญหาที่เกิดขึ้นจากการใช้หลักกฎหมายเรื่อง เบียปรับตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องการเรียกเบียปรับเมื่อมีการผิดสัญญาเกิดขึ้นเป็นหลัก เพื่อจะได้ทราบถึงความถูกต้องของหลักกฎหมายดังกล่าว ทั้งนี้โดยจะพิจารณาเปรียบเทียบกับหลักกฎหมายของต่างประเทศ เช่น ประเทศเยอรมัน ประเทศอังกฤษ เป็นต้น โดยศึกษาถึงหลักกฎหมายที่กำลังใช้อยู่ในประเทศต่าง ๆ ในทุกวันนี้ว่ามีความเหมือนกันหรือแตกต่างกันอย่างไรบ้าง โดยจะได้กำหนดขอบเขตและวัตถุประสงค์ของการศึกษาภายใต้หัวข้อเรื่องต่อไปนี้

1. ศึกษาเพื่อให้ทราบถึงลักษณะและความหมายรวมทั้งผลบังคับเมื่อมีการผิดสัญญาของ เบียปรับ รวมทั้งความมุ่งหมายที่แท้จริงของกฎหมายที่เกี่ยวข้องในเรื่องนี้

2. ศึกษาเพื่อหาทราบว่าศาลควรจะเข้าไปมีบทบาทหรือเข้าไปยุ่ง
เกี่ยว (ไม่เฉพาะแต่การตีความข้อสัญญาเท่านั้น) ในเรื่องของการข้อตกลงที่จะกำหนด
จำนวนค่าเสียหายไว้ล่วงหน้าที่คุณสัญญาเขากำหนดกันไว้ด้วยความสมัครใจเพียงใด
ควรจะมีกฎเกณฑ์หรือขอบเขตในทางวิชาการในเรื่องนี้เพียงใด

3. ศึกษาเพื่อหาทราบว่าการใช้สิทธิในฐานะ เป็นเจ้าหน้าที่จะฟ้อง
บังคับให้ลูกหนี้ชำระหนี้โดยเฉพาะเจาะจงกับการใช้สิทธิฟ้องเรียกเบี้ยปรับ มี
หลักเกณฑ์ทางกฎหมายที่จะให้สิทธิแก่เจ้าหน้าที่อย่างไร ตลอดจนศึกษาถึงการนำ
พยานหลักฐานเข้ามาสืบไม่ว่าจะเป็นการนำสืบในทางสนับสนุนการใช้สิทธิของตน
ในฐานะ เป็นเจ้าหน้าที่หรือในทางหักล้างข้อกำหนดเรื่อง เบี้ยปรับที่ลูกหนี้ทำไว้กับเจ้าหน้าที่
แนวเหตุผล ทฤษฎีที่สำคัญ หรือสมมติฐาน

กฎหมายในเรื่อง เบี้ยปรับมีไว้เพื่อให้คู่สัญญามีสิทธิที่จะกำหนดข้อตกลง
เพื่อชดเชยค่าสินไหมทดแทนในกรณีมีความเสียหายเกิดขึ้นอันเนื่องมาจากการไม่
ชำระหนี้ของคุณสัญญาอีกฝ่ายหนึ่ง ลักษณะของข้อตกลงดังกล่าวนี้ได้ทำขึ้นด้วยความ
สมัครใจ ยินยอมและเห็นชอบของคุณสัญญา อันมีรากฐานมาจากทฤษฎีความศักดิ์สิทธิ์
แห่งการแสดงเจตนาและเสรีภาพในการทำสัญญา การทำข้อตกลงดังกล่าวนี้ขึ้นมา
ก็เพื่อประโยชน์ที่จะให้ความสะดวกเร็วในการบังคับให้อีกฝ่ายหนึ่งปฏิบัติตาม
ข้อตกลงที่ทำไว้ล่วงหน้านั้น แต่เจตนาของคุณสัญญาก็ไม่เป็นไปตามข้อตกลงที่ได้
ทำกันไว้ เพราะมีการฝ่าฝืนไม่ปฏิบัติตามข้อตกลงและศาลมักจะตีความข้อตกลงที่
ทำไว้เป็นประโยชน์แก่ฝ่ายที่ฝ่าฝืนไม่ปฏิบัติตามข้อตกลง จึงทำให้มองไปว่ากฎหมาย
ในเรื่อง เบี้ยปรับนี้มีขึ้นเพื่ออนุเคราะห์หรือให้ประโยชน์แก่เจ้าหน้าที่เสมอไปหรือไม่
จึงเห็นสมควรที่จะวางกฎเกณฑ์หรือขอบเขตอันเกี่ยวกับเรื่องนี้ให้แจ้งชัดยิ่งขึ้น
ขั้นตอนและวิธีดำเนินการวิจัยโดยละเอียด

จะเป็นการค้นคว้าและรวบรวมหลักการและหลักเกณฑ์จากตัวบท
กฎหมายไทยและต่างประเทศ ความเห็น การตีความของนักนิติศาสตร์และศาล
เพื่อนำมาศึกษาวิเคราะห์กันเชิง เปรียบเทียบแนวความคิดเห็นของนักกฎหมาย
ประกอบด้วยข้อเท็จจริงอันเป็นเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจากคำพิพากษาศาลฎีกา ที่ได้ตัดสิน
ไว้เป็นบรรทัดฐาน โดยวิธีพรรณนาและวิเคราะห์ โดยเมื่อรวบรวมข้อมูลต่างๆ
แล้ว ก็จะทำการวิเคราะห์และวิจารณ์หลักเกณฑ์ตลอดจนประเด็นโต้แย้งทั้งปวง
พร้อมทั้งข้อเสนอแนะ เพื่อปรับปรุงกฎหมายไทยเกี่ยวกับเรื่อง เบี้ยปรับให้ชัดเจน

แน่นอน เพื่อให้เกิดความถูกต้องและความเป็นธรรมสมตามความมุ่งหมายของ
กฎหมายในเรื่อง เบี้ยปรับ

ประโยชน์ที่จะได้รับจากการวิจัย

การค้นคว้า รวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลทั้งจากบทบัญญัติของกฎหมาย
และจากข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นเกี่ยวกับเรื่อง เบี้ยปรับนี้ จะทำให้ทราบถึงหลักเกณฑ์
รายละเอียดที่ถูกต้องรวมทั้งจะได้ทราบถึง เจตนารมณ์ รวมทั้งอาจได้ทราบถึง
ข้อบกพร่องของหลักกฎหมายในเรื่องนี้ได้เป็นอย่างดี ทั้งนี้เพื่อจะได้ดำเนินการที่
จากการศึกษาวิจัยนี้ไปใช้ในการวางรากฐาน แนวทางและทฤษฎีสำหรับ
นักนิติศาสตร์หรือผู้ใช้กฎหมายอื่น ๆ จะได้ตีความและใช้กฎหมายได้สอดคล้องกับ
หลักการและความมุ่งหมายที่ถูกต้องแท้จริงของกฎหมายเรื่อง เบี้ยปรับรวมทั้ง เพื่อ
เป็นแนวทางในการพิจารณาแก้ไขปรับปรุงบทบัญญัติของกฎหมายในเรื่อง เบี้ยปรับ
ให้มีความถูกต้องสมบูรณ์ยิ่งขึ้น นอกจากนั้นยังเป็นประโยชน์ต่อการศึกษาและพัฒนา
วิชานิติศาสตร์สืบต่อไป